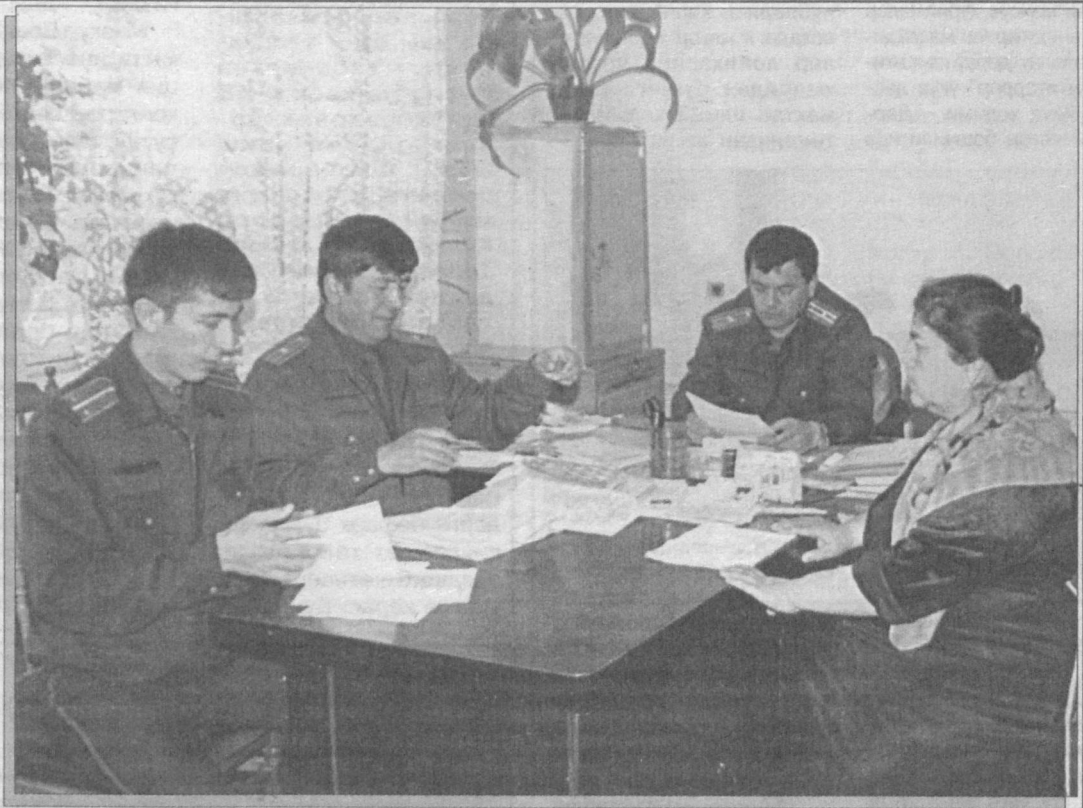

Поемга

ГАЗЕТА 1930 ЙИЛ 12 МАЙДАН ЧИКА БОШЛАГАН • Ўзбекистон Республикаси ИИБ нашри • 2004 йил 22 апрель, пайшанба • 17 (3545)-сон

Республикамиздаги осойишталик, барқарорлик, фуқаролар тинчлигини сақлаш бўйича ҳуқуқ-тартибот, хусусан, ички ишлар идоралари томонидан қатор амалий тадбирлар ишлаб чиқилган. Мазкур тадбирларда асосий эътибор террористик оқимга мансуб шахсларни аниқлаш, террорчилик ҳаракатларининг олдини олишга, юрт осойишталиги, эл фаровонлигини оширишга қаратилмоқда. Шу мақсадда Тошкент тумани ИИБ паспорт бўлини маси ходимлари томонидан ҳудудда фуқаролар томонидан паспорт-виза қондаларига риоя қилиниши, турли манзиллардан келиб рўйхатга турмай, қонунга ҳилоф равишда яшаётганлар, бўш хонадон ва дала ҳовлилар, шунингдек, туманда фаолият кўрсатаётган корхона, ташкилотларни ялпи текширувдан ўтказилди. Унда туман ИИБ соҳа ходимлари, қишлоқ

ТИНЧЛИГИМИЗ ЎЗ ҚЎЛИМИЗДА

фуқаролар йиғини, маҳалла оқсоқоллари, соғлиқни сақлаш, халқ таълими бўлиmlари, корхона ва ташкилот вакиллари қатнашишди. Текширув давомида яшаш ва ишлаш жойи номаълум 120 шахс реабилитация марказига юборилди. Шунингдек муқим яшаш жойларидан номаълум томонга кетган, шахсини тасдиқловчи ҳужжатлари бўлмаган шахслар аниқланди. Уйни ижарага берган хонадон эгалари билан суҳбатлар ўтказилиб, ижарачиларни вақтинча рўйхатга қўйилиши назоратга олинди.

Тадбир жараёнида транзит юришга рухсати бўлмаган бир неча хорижлик фуқаролар департация қилинди.

Маҳалла аҳлига осойишталикни сақлаш ҳар бир кишининг фуқаролик бурчи эканлиги тушунтириляпти. Огоҳликка даъват мавзусида йиғилишлар ўтказилмоқда.

Амалга ошириляётган бу ишлар юртимиз тинчлиги, фуқароларнинг омонлигига муносиб ҳисса қўшиши шубҳасиз.

Суратларда: Амалга оширилган кундалик иш натижалари ҳисоботи туман ИИБ паспорт бўлини маси бошлиғи, милиция майори Ҳамидулла Иргашев томонидан тингланиб, муҳокама этиляди; бўлини ма инспектори, милиция майори Т. Ҳосилов милиция кичик лейтенанти З. Ҳожибеков билан навбатдаги тадбир чоғида.

Н. КОНСТАНТИНОВА олган суратлар.

УШБУ СОНДА:

ДУНЁ ХАФТА ИЧИДА

3

ВАТАН ИШҚИДА ЁНГАН ҚАЛБ

«...Умр жуда қисқа. Унинг югуриклигини билган киши шу қисқа вақт мобайнида кўпроқ эзгу ишлар қилишга, ўзидан кейинги авлодга яхши ном қолдиришга интиляди...»

4

ҲАФТАЛИК ТУГАДИ, ТАДБИР ДАВОМ ЭТАДИ

«Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Европа Иқтисодиёт Комиссияси котибиятининг Қарорига асосан 2004 йил 5 апрелидан 11 апрелига қадар Республикамининг барча вилоятлари шаҳар ва туманларида «Йўл ҳаракати хавфсизлиги» ҳафталиги ўтказилди...»

13

ҚУШ БЎЛИБ УЧТАН ҚУНИМ...

15

Ҳикмат излаганга ҳикматдир дунё
Адолат қилмиш
кескир, лекин
оғритмайди

УШИНЧИ «Поемга» gazetasi ning ilovasi
TANIQLI KISHILAR BILAN UCHRASHUV, HAJVIYA, XANDALAR, KROSSVORD, SKANVORD, MUNAJJIMLAR BASHORATI, HAYRATOMUZ VOQEALAR, SALOMATLIK SABOQLARI SPORT YANGILIKLARI, INTERNET XABARLARI
+ TV O'ZLAM

Шунингдек, газетамиз саҳифаларида кроссвордлар, спорт хабарлари, криминал воқеалар ва бошқа материаллар билан танишасиз.

Жасоратингизни Ватан унутмайди

Умр жуда қисқа. Унинг югуриклигини билган киши шу қисқа вақт мобайнида кўпроқ эзгу ишлар қилишга, ўзидан кейинги авлодга яхши ном қолдиришга интилади. Фурсатни фанимат билиб, жилақурса одоби, ширин сўзи билан ўзгаларга далда бергиси келади. Бундай инсонларни кўрсанг кўнгил ёришиб, дард ҳам чекинади. Милиция катта сержанти Заитбек Аҳмедов ана шундай инсонлардан эди.

онасига ёрдам бериш мақсадида у заводга ишга кирди. Суяги ерда қотмаганми бир парча ери бўлишини, ишдан ҳориб-чарчаб қайтганида ўстирган гуллари, яшнаётган экинларини кўриб қувонгиси, бўлажак фарзандларига пешона тери, қадоқ қўллари тафти билан етиштирган меваларни едиргиси келарди. Ана шу кичик орзуси амалга ошгач, Заитбек фурсатни бой бермай, ички ишлар идорасига шошилди. Дастлаб, 1993 йилда оддий милиционерликдан иш бошлади. Сабр-қаноат, меҳнатсеварликда унга бас келиб бўлмасди. Бу жиҳатлари

Блок-постдагиларнинг диққат-эътибори ҳар бир кимсга қаратилган. Транспорт оқими ҳаддан зиёд, ҳайдовчи ва йўловчилар-

**Ватан ишқиде ёнган қалб,
Билингки, асти хор бўлмас.
Эркин воҳидов.**

да нозилик уйғотмаслик учун зийраклик билан текшириш лозим. Шлагбаум ёнига "Тико" автомашинаси келиб тўхтади. Заитбек унинг ёнгинасида турарди. Санокли дақиқалар ўтмай, кучли портлаш рўй берди.

да Заитбек алоҳида ажралиб турарди, – дейди Қибрай туман ИИБ ҳузуридаги Кўриқлаш бўлинмаси бошлиғи милиция подполковниги Раҳматилла Толипов. – Доймо қийин вазиятларда биринчилардан сафга чиқадиганлардан эди. Ҳамкасбларига ҳамisha ёрдам қўлини чўзган. Унинг хожатбарорлигини ҳамма билар ва жуда қадрларди.

Ўша машъум кун воқеалари сабабли бир қанча тезкор тадбирлар ўтказилди. "Қорамурт" блок-постини кучайтириш мақсадида Заитбек ҳам жалб этилди. Автомашиналар текширилаётган пайтда "Тико" автомашинаси тўхташ ишорасига секинлатгану, яна юра бошлаган. Туман ИИБ ЖК ва УЖҚКБ тезкор вакили милиция катта лейтенанти Азиз Турсунов ҳаракатланаётган автомашинани тўхтатишга муваффақ бўлган. Тўхтаган машинадан ҳайдовчи тушиб, орқадаги йўловчилар тез юришга қистаганини айтган. Азизнинг ёнида турган Заитбек ва Ваҳобиджонлар йўловчиларни тушириб текширишга чоғланганда, қочи кутулишнинг чораси йўқлигига кўзи етган террорчи унсурлар портлатиш мосламасини ҳаракатга келтиришган.

Марҳум Заитбекни сўнгги йўлга кузатиш жуда оғир бўлди. Йиғлаган ҳам йиғлади, йиғламаган ҳам.

– Биз Заитбек билан бирга ўқиб, бирга вояга етдик, – дейди синфдошлари Марат Турсунбоев, Абдукарим Юсупбековлар. – Бизга ёқадиган жиҳатлари, ҳеч қачон ҳеч кимга ғарази йўқ эди. Гина-кудуратни билмасди. Унинг дилини оғритишнинг ўзи гуноҳ эди. Бировнинг устидан заррача шикоят қилганини эслай олмаймиз.

– Анча олисда яшаймиз. Ҳалок бўлганини эшитиб... – синфдошлари М. Кенжаева, И. Мусаваларнинг кейинги сўзлари узук-юлуқ чиқаверди. – Қанийди бу ёлғон бўлса. Чумолига ҳам озор бермайдиган одамнинг энди орамизда йўқлигига ишониш қийин? Кўришганимизда "40 ёшимни нишонлайман. Ҳамма синфдошларни чақираман. Баҳонада бир йиғилиб ўтиришамиз", деб ваъда берганди.

Заитбекнинг беғубор орзу умидлари ўзи билан бирга кетди. Тирикларга эса айтган гаплари, бажармоқчи бўлган ишлари, кўзлаган мақсадларини қайта-қайта хотирлаш, армонларини тилдан-тилга солиш қолди. Заитбек сингари эл-юрт тинчлиги ва осойишталигини сақлаш, уни турли балоқазолардан ҳимоялаш йўлида шахид кетганларнинг эзгу ниётларига хиёнат қилишга ҳақимиз йўқ. Зеро, ҳаловатимизни бузмоқчи бўлганларнинг қора ниётларига сезгирлик, хушёрлигимиз, жипслигимиз билан жавоб берайлик.

ВАТАН ИШҚИДА ЁНГАН ҚАЛБ

Камтар, ўзгаларга хайрихоҳ Заитбек Қибрай туманида туғилиб ўсди. Шу туман ИИБ ҳузуридаги кўриқлаш бўлинмасининг оддий милиционери вазифасида ишлаб келаётганди. Маҳалла-кўйда уни танимаган киши йўқ.

– 38 йилдан бери 28-ўрта мактабда тарих ва ҳуқуқ асослари фанидан дарс бериб келаман, – дейди Мухтор Бойтурсунов. Заитбекнинг ўғиллари Руслан, Рустам, қизи Гулзипалар ҳам отаси сингари аъло баҳоларга ўқишмоқда. Заитбек жуда серҳаракат, уқувли ўқувчим бўлган. Далада суяги қотган эмасми, чопиқ дейсизми, пахта теришми ундан ўтадигани йўқ эди. Ҳеч қачон меҳнатдан қочмаган. Шу билан бирга жуда қувноқ, ҳазилкаш эди. У билан жуда фахрланаман.

Марҳамат Бойгулова:

– Шу мактабда мусиқа ўқитувчиси бўлиб 27 йилдан буён ишлаб келаман. Заитбек 28 нафар ўқувчи ичида хулқи, илмга чанқоқлиги, қувноқлиги билан ажралиб турарди. Оиласида 8 фарзанднинг тўртинчиси бўлиб, шароити қийинлигига қарамай, аъло ўқирди. Бирон марта ўқитувчиларнинг "шу бола ёмон, одобсиз, дарсимга фақат ҳалақит беради", дея гапирганини эслай олмайман. Унинг ҳалок бўлганини эшитиб жуда ачиндим. Ахир, унинг уч норасида гўдаги отасиз қолди. Уларнинг нигоҳларига қараш қандай оғир. Биримиз ота, биримиз она бўлиб бор илмимизни берармизу бироқ отасининг ўрнини ҳеч ким босолмайдига.

Салим Зокиров 40 йилдан ошиқ ўқувчиларга жисмоний тарбиядан дарс бериб келади. Заитбекнинг номини тилга олишимиз билан сўзимизни кесди.

– Бундай йигитни билмас-

лик гуноҳ. Икки кун аввал кўргандим-а. Айримлар милиция формасини кийган кунданок юриш-туришини ўзгартиради. У эса, мана, ўн йилдан ошибдики, ўша-ўшалигича қолди. Каттаю кичик, ёшу қарига бирдай муомалада, бировнинг дилига озор беришни гуноҳ санарди.

Жону дили футбол эди. Футбол тўғарагига мунтазам қатнарди. Эҳтимол, дала, мол-ҳол ишлари бўлмаганда ажойиб футболчи бўлармиди...

– Салим оға кўзига қуйилган ёшни тийиш учун гапдан тўхтади.

– Заитбекнинг жасоратини эшитиб, Ватанига фидойи, жасур йигитни вояга етказишда ўғитларимиз зое кетмаганига фахрланган бўлсак, ўлимини эшитиб қайғуда қолдик. Заитбек каби мард, ботир йигитлар умрини хазон қилганларнинг отанаси, таълим берган устозларига ҳам лаънатлар бўлсин.

Заитбек ҳарбий хизматни ўтаб, бир олам орзу-умидлар оғушида қишлоғига қайтди. Оиласи жўжабирдай жон бўлгани боис ўқишнинг мавриди эмаслиги, ота-онасига ёрдам бериш кераклигини англади. Эр йигитга ўқишнинг эрта кечи йўқ. Акаларини уйли-жойли қилишда ота-

хизмат сирларини ўрганишда жуда асқотди.

– Турмуш ўртоғим томорқада ишлашни ёқтирардилар. Бир туп гул эксалар ҳам мени ёнларига чақирардилар. Уй юмушларини танлаб ўтирмасдилар. Бир кун аввал кўк сомса ейлик, деб таклиф қилдилар. Ҳатто сомса тугиб, тандирга ёпгунимча ёрдамлашдилар... Мени, болаларини бирон бир марта хафа қилмаганлар. Нотўғри иш қилганингизни кўрсалар, яхши гап билан ҳазил аралаш тушунтирардилар. Бу йил ёзда тўй қилмоқчи эдик. Шу ҳаракатда елиб югураётгандилар. Тўй кўриш насиб этмаган экан...

Назипа сўзларини тамом қилолмайди. Ҳалигача Заитбекнинг ўлганига ишонгиси келмайди. Лекин ўлим ҳақ. Ўша кун Заитбек ҳамкасби милиция катта сержанти Воҳид Саъдуллаев билан "Қорамурт" блок-постида юборилди. 28-29 март кунлари Тошкент шаҳрида юз берган воқеалар осойишталикни сақлаш, аҳоли ўртасида қурбонликка йўл қўймастик чораларини кўришга ундарди.

Заитбек ўқиган мактаб

УСНИНСНИ «Поетга» gazetasining ilovasi

TANIQLI KISHILAR BILAN UCHRASHUV,
HAJVIYA, XANDALAR, KROSSVORD,
SKANVORD, MUNAJJIMLAR BASHORATI,
HAYRATOMUZ VOQEALAR, SALOMATLIK SABOQLARI
SPORT YANGILIKLARI, INTERNET XABARLARI

+ TV OLAM

Гаройибот

– Қайси илоннинг захари кучли?
– Африкада яшовчи қора мамбанинг захари ўта кучли. Одам у чакмасидан беш дақиқа аввал ўлади.

(Профессионал илон овловчилар ҳазили).

Ҳар бир ҳазилнинг замирида оз бўлса-да, ҳақиқат ётади. Ҳақиқатан ҳам қора мамба дунёдаги энг захари кучли илонлардан бири сифатида тан олинган. Уни яхши билган ва таърифни эшитган одамлар онгида бу жониворга нисбатан шунчалик кучли кўрқув ҳисси шакланганки, дуч келиб қолинганда... кўрқанидан инфаркт миокардга учраб оламдан ўтган одамлар, илон эса тегмасдан нарига ўрмалаб кетган пайтлар ҳам бўлган. Чунки илон безовта қилинмаса, у ҳеч қачон инсонга биринчи бўлиб ҳужум қилмайди. Тасодифан ўтлар, хашаклар орасида ётган илоннинг бирор жойини босиб олган одамнинг эса шўри қуриши тайин.

ЗАҲАР СОЛМОҚ ЭРУР КАСБИ...

ЭНГ ТАЖОВУЗКОР, ЗАҲРИ ЎТКИР ИЛОНЛАР ҲАҚИДА

Умумдунё статистика маълумотларига кўра инсоннинг илон чақиб ўлишига фақат унинг ўзи айбдор бўлар экан. Яъни, илонларнинг феъл-атворини билмаслик, унга нисбатан тажовузкорлик, овнинг муваффақиятсиз чиқиши кабилар кўпроқ одамни илон чақиб ўлдириши билан яқунланади. Дарвоқе, айрим мамлакатларда, ҳатто Россиянинг жанубида ҳам илонлар овланади. Чунки, ундан тайёрланган таомлар жуда тансиқ ҳисобланади. Масалан, захарли қора илон (гадюка)ни ялпиз, қичитқи ўт, узум барги ёки бошқа бирорта хушбўй ўсимлик япроғига ўраб, кўмир кўрида пиширилса лаззатли бўлади. Фақат пишириш йўлини билиш керак.

Илон захарига қарши танада иммунитет пайдо қилувчи махсус доридан укол қилиб, захарланган одам ҳаётини сақлаб қолиш мумкин. Дори топилмаса ёки илон чаққан одам носоғлом бўлса, уни кутқаришнинг деярли иложи йўқ.

МЕҲРИНГ КУЧИ

Заҳари кучли илонларнинг яна бир тури "даҳшат", "ёвуз" илон деб ном олган, асосан Австралиянинг марказий қисмида, тупроқли текислик ва далаларда яшовчи тайпандир.

Сerpентологлар – илонларни ўрганувчи олимлар захарнинг кучини у нечта сичқонни ўлдирган олиши билан ўлчайдилар. Шу нуқтаи назардан қараганда, тупроқда яшовчи даҳшатли тайпан (бошқа турлари ҳам бор) 1 килограмм вазндаги тирик сичқонни ўлдириш учун 0,03 мг захар сарфлайди. Шу сабабли у дунёдаги энг захарли кучли илон саналади. Тупроқ тайпанининг бир марталик захар "заҳира"си 44 дан 110 мгга тенглиги аниқланган.

Бу илоннинг узунлиги 2 метр-

лар атрофида бўлиб, у ҳашарот ва бақалар билан озикланади. Инсоннинг тажовузидан жон-жаҳди билан ўзини ҳимоя қилади.

Австралиялик фермер Жеймс Кеппнер оиласи билан (Куперс-Крик дарёсининг бўйлари ўзлаштирилган бошланганда) янги уй-жой қураётиб, тупроқ тайпанининг қурбони бўлишини хаёлига келтирмаган, албатта. Бу фожа 1999 йилнинг ноябрида – Австралияда айни баҳорда илонлар фаол ҳаёт кечира бошлаган пайтда юз берди.

Жеймснинг укаси Картер қуш овлаш учун ҳали ўзлаштирилмаган кўриқ ерларга, уйдан анча узоқ жойларга борди. Кунлар олиб, илонлар инидан чиққан ва ўзларини қуёшга тоблаб ётишарди. Қуш дардида атрофга аланглаб кетаётган Картер ўзи билмаган ҳолда тайпанни босиб олди...

Укасининг қайтмаганидан хавотир олган Жеймс уни излаб йўлга чиқди. Укасининг мурдасига дуч келиб, уни илон чақиб ўлдириганини англаган ака улардан ўч олмоқчи бўлди. Бироқ шу кунийк ўзи ҳам тайпаннинг қурбонига айланди. Ачинарлиси, отаси ва амачисини чақиб, ўлдирган тайпан-

ларга қирон келтирмоқчи бўлган Жеймснинг ўғиллари Генри ҳамда Хьюголар ҳам у дунёга равона бўлдилар. Оиланинг сўнгги аъзоси, Жеймснинг хотини Эгнесс ҳам ана шундай ўлим топди. Шу тарзда тайпандек даҳшатли махлуққа бас келишга уринган бир оила завол топди. Улар умрларига ўзлари зомин бўлдилар.

2001 йил декабрь ойининг охирида Волгодонскда ўтказилган ҳайвонот олами кўргазмаси Россия олимлари орасида шов-шувга сабаб бўлди. Кўргазмага маҳаллий ҳайвонот боғи директори Александр Перфильев боқаётган қатор камёб ва ўта захарли илонлар қўйилган бўлиб, ҳайратланарлиси, А. Перфильев Европада илк бор ҳайвонот боғи шароитида тайпандан насл олганди. Бунга директор илонларга ўта эҳтиёткор муомала қилиш билан бирга уларга меҳрибонлик кўрсатгани сабабли эришган эди.

“ЎЗИМИЗ”НИНГ ҚОРА ИЛОН

Ажабланарлиси, vіperга берус берус, яъни Европа қора илони (га-

дюка) ҳам дунёдаги энг захарли илонлар қаторига киритилган. Бу илонлар 1 кг вазндаги тирик сичқонни ўлдириш учун бор-йўғи 0,1 мг захар сарфлайдилар. “Заҳира”ларида эса бир пайтнинг ўзидан 11 дан 18 мг гача захар бўлади. Қора илон чақилишдан кўпроқ юрак-қон тизими ёки эндокрин касалликлари билан оғриганларгина ҳалок бўлади. Аммо бу илонларнинг “ўрда”сига тушиб қолинса...

Сентябрь ойининг ўрталарида Белоруссиянинг чекка бир қишлоғида яшовчи Пелагея Тимофеевна Зубкова деган кекса аёл кўзи қорин териш учун чакалақзорга йўл олди. У ҳазонлар уюми остида, чуқурчада ётган кўплаб қора илонларни кўрмади. Ва... улар устига қадам қўйди.

Пелагея Тимофеевна талайгина илонларнинг чақилишдан қанчалик азоб чекиб жон берганини унинг бўймайиб кетган юзидан ҳам билса бўларди.

1990 йилнинг ёзида эса бундан ҳам даҳшатлироқ воқеа юз берди. Новороссийск болалар оромгоҳларидан бирида дам-олаётган уч ўсмир оромгоҳ ҳудудидан ташқарига гулхан ёқиб, картошка пишириб ейиш учун чиқиб кетишди. Дайдиб юриб, қуёшда товланиб ётган қора илонларга дуч келган болалар қўлларига таёқ олиб, уларни ура бошлайдилар. Бу ўйинқароқлик уларнинг икки нафари жойида ўлиши, учинчиси бир неча ойгача кома ҳолатида ҳушсиз ётиши билан яқунланади. Сабаби, кутилмаганда келиб тушган таёқлар зарбидан қаҳри-ғазабга тўлган илонлар болаларга ташланиб, уларни чаққан эдилар.

Ёз фаслининг охирида – кўпайиш даврида қора илонлар ўта тажовузкор, бошқа пайтлар эса анча мулойим, ҳар қандай “хавфли ҳолат”дан қочиб эшитилувчан бўлади. Уларни ҳатто қўлга ўрғатиш мумкин. Масалан, россиялик журналист Л. Павлов оддий қора илонларнинг сувда яшайдиган турини уй шароитида яшашга мослаштирган. Унинг айтишича, ўрғатилган она-бола илонлар (боласи ҳам вояга етган) бир четга қўйилган ликопчадаги сутни ичиб, ўзларига ажратилган жойда қулча бўлиб, тинчгина ётар, дарёга олиб борилганда эса чаққонлик билан майда балиқларни ер экан. Новороссийскдаги Абрау деб аталувчи кўлдан 2000 йилда тутилган бу илонлар қисқа муддатда эгаси ва уй шароитига ўрганган (лекин, бу ҳамма ҳам илон боқса бўлаверди дегани эмас!). Улар ўта мулойим ва зарарсиз жонзотга айланаб, кечалари иссиқ печ ёнида

қулча бўлганча мудрашар, уй эгаларининг салгина ҳаракатларини сезишса оёқ остида қолмаслик учун дарҳол ўрмалаб, четга чиқарканлар.

ЧОПҚИРЛИКДА ТЕНГИ ЙЎҚ

Заҳарлилик даражаси бўйича қора мамба дунёдаги ана шундай жонзотлар орасида бешинчи ўринда турса-да, “чопқир”ликда унга тенг келадигани йўқ. Бошқа илонларнинг “кўрсаткичи” соатига 1 километр бўлгани ҳолда қора мамба соатига 20 километр тезликда ўрмалай олади. Ушбу жониворлар кўп тарқалган Сомали ва Жанубий Африкада яшовчи аҳолининг айтишича, қора мамба ўзига озор етказган одамни бир неча ўнлаб мил (чақирим)гача қувлаб бориши мумкин. Шунингдек, улар қора мамба чаққан одам тирик қолмаслигига ҳам қатъий ишонадилар. Лекин ҳозирда бу илоннинг захрига қарши кучли дори ишлаб чиқилган.

Кейптаундан 40 чақиримлар чамаси наридаги йўл бўйидаги қаҳвахона ишчиси Нгабемба Цванта қандайдир юмуш билан ўтлоққа борган. У дарахтлар орасида дам олиб ётган қора мамбани кўриб, ҳеч қандай сабабсиз қўлидаги белқурак билан ура бошлаган. Тинчгина ётган илон ўзига тўсатдан қилинган ҳужумдан дарғазаб бўлиб, Цвантани чақиб ўлдирган.

Мамбанинг захари нейротоксик хусусиятга эга бўлиб, у асаб тизими ва мускуллар парчаланиб, фалажланишига олиб келади. Оқибатда одам ҳаво етишмасдан бўғилиб ўлади. Илоннинг захари жуда тез таъсир қилади. Шунинг учун илон чаққан одамга зудлик билан укол қилиш лозим.

ИЛОН ҚОРНИДАГИ ... АЁЛ

Илонларнинг ўзига хос хавфи ҳақида яна кўплаб мисоллар келтириш мумкин. Масалан, Мозамбикда яшовчи кўзойнакли илонларнинг захари цитотоксик бўлиб, асосан одам терисини ишдан чиқаради. Тери шу даражада бузиладики, баъзан жарроҳлик йўли билан зарарланган жойни кесиб олиб, ўрнига соғлом тери қўйишга тўғри келади. Африкадаги бумсланг деб номланган захарли илон чаққанда қурбонда ички қон кетишини пайдо қилади. Чунки унинг захарида гемотоксин моддаси бор. Шунингдек, курак думли, мулойимгина кўринувчи денгиз илонининг захари ҳам куракликдаги илонларникидан қолишмайди.

Заҳарли бўлмаган илонлар орасида энг хавфлиси бўлма илондир. У қимирлаган нарсани ўлжа деб билади. Бўлма илоннинг ана шу “хусусияти” билан боғлиқ фожиалардан бири 2003 йил 21 ноябрда, Бангладешда юз берган. Уша куни 38 ёшли Басанти Трипура хоним мева териш учун ўрмонга бориб, уч метр узунликдаги бўлма илонга дуч келган. Чамаси, илон ўта очикдан экан. У аёлни тириклайин юта бошлади. Овчилар бу даҳшатли “нонушта”нинг гувоҳи бўлишганда Басанти белигача илоннинг ичиде эди. Илонни-ку ўлдирдилар, лекин аёлни ҳаётга қайтариб бўлмади...

Анаконда қурбонлари

ДУШАНБА

26

Ўзбекистон телеканаллари

6.00 «Ассалом, Ўзбекистон!»
8.00-8.45 «Тахлилнома»
8.45 - 17.55 ТВ-маркет
8.50 «Кусто командасининг сув ости саргузаштлари».

Ўзбекистон телеканаллари

23.20-23.25 Ватан тимсоллари.
16.50 Курсатувлар дастури
16.55 «Давр» ҳафта ичида
17.25 «Янги авлод» почтаси

Тошкент телеканаллари

17.20 ТТВда сериал. «Луиза Фернанда»
17.45 «Табриклаймиз-кутлаймиз»
17.55 «Хориж хабарлари»

Sport телеканаллари

7.30 «Хабарлар». (Ўзбек тилида)
7.45 «Бардам бўлинг». Тонги дам олиш дастури.
8.45 «Хабарлар». (Рус тилида)
9.00 «Шоввозлар». Мультфильм.

30-й канал

16.55 гача профилактика ишлари
16.55 Открытие программы
17.00 «Детский час»
18.00 «Телехамкор»

ОРТ телеканаллари

5.00 Телеканал «Доброе утро»
8.00 Новости
8.05 Боевик «Одиное плавание»
10.00 Док. детектив. «Доллары за полцены»

РТР

2:00 «Доброе утро, Россия!»
5:45 Боевик «Охота на зверя»
7:35 «В Городке».

НТВ телеканаллари

11:30 «Частная жизнь».
12:30 Детектив «Пуаро Агаты Кристи»
14:10 Серил «Крот-2».

НТВ

5:00 УТРО НА НТВ
7:45 «ЖЕНСКИЙ ВЗГЛЯД»
8:25 «БЕЗ РЕЦЕПТА». Доктор Бранд

ТВ 3

7.30 «Победоносный голос верующего»
8.00 Мультсериал.

ОРТ телеканаллари

11:30 «Частная жизнь».
12:30 Фильм «СЕВЕРНАЯ ЗВЕЗДА».

НТВ

5:00 УТРО НА НТВ
7:45 «ЖЕНСКИЙ ВЗГЛЯД»
8:25 «БЕЗ РЕЦЕПТА». Доктор Бранд

ТВ 3

7.30 «Победоносный голос верующего»
8.00 Мультсериал.

ТНТ телеканаллари

4.55, 5.40 Мультфильмы.
5.15 Москва: инструкция по применению.

ТНТ

4.55, 5.40 Мультфильмы.
5.15 Москва: инструкция по применению.

СТС

7.00 «ЗАК И СЕКРЕТНЫЕ МАТЕРИАЛЫ». Сериал.

ТНТ телеканаллари

4.55, 5.40 Мультфильмы.
5.15 Москва: инструкция по применению.

ТНТ

4.55, 5.40 Мультфильмы.
5.15 Москва: инструкция по применению.

СТС

7.00 «ЗАК И СЕКРЕТНЫЕ МАТЕРИАЛЫ». Сериал.

СЕШАНБА

27

Ўзбекистон телеканаллари

6.00 «Ассалом, Ўзбекистон!»
8.00-8.35 «Ахборот».
8.35 ТВ-маркет.

Ўзбекистон телеканаллари

7.30 «Мунаввар тонг».
8.30 «Янги авлод» студияси: Уй вазифаси
9.00 Давр

Тошкент телеканаллари

17.20 ТТВда сериал. «Луиза Фернанда»
17.45 «Табриклаймиз-кутлаймиз».

Sport телеканаллари

7.30 «Хабарлар». (Ўзбек тилида)
7.45 «Бардам бўлинг». Тонги дам олиш дастури.
8.45, 17.00 «Хабарлар» (рус тилида).

ОРТ телеканаллари

5.00 Телеканал «Доброе утро»
8.00 Новости
8.05 «Улицы разбитых фонарей»

НТВ телеканаллари

11:30 «Частная жизнь».
12:30 Детектив «Пуаро Агаты Кристи»
14:10 Серил «Крот-2».

ТВ 3

7.30 «Победоносный голос верующего»
8.00 Мультсериал.

ТНТ телеканаллари

4.55, 5.40 Мультфильмы.
5.15 Москва: инструкция по применению.

ТНТ

4.55, 5.40 Мультфильмы.
5.15 Москва: инструкция по применению.

7 ТВ

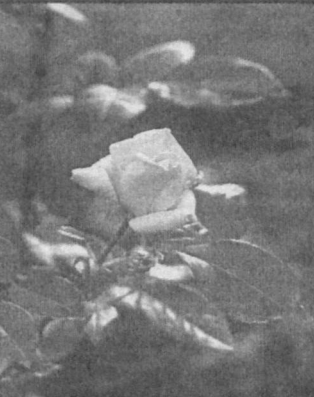
7.00, 9.00, 12.30 Линия жизни.

Суратдаги адиб	Яхна таом				Америка саноатчиси				Полициячи (АҚШ)			Детект. адабиёт асосчиси
			Енгил автомобиль тури		Фавкуллодда ҳодиса		Крит оролидаги тоғ	Рухсат, ижозат	Кўк бўёқ модда		Қаттиқ жисм	Спорт уйини
				Истиқлол	Лермонтов поэмаси	Епишқоқ модда	Рангли металл	Волга ирмоғи	Осиёдаги давлат		Вьетнамдаги дарё	Француз Кимёгари
			Африкадаги давлат						Ширилик	Сўз туркуми	Грузиядаги шаҳар	Рим императори
								Печора ирмоғи			Нота	Коллимнинг ирмоғи
Чорвачилик тармоғи	Одиссейнинг ватани	Шифобахш неъмат		Аёллар исми	Брюс ...			Тунги куш	Франциядаги дарё		Табаррук таом	
									Дарё (Хинд)	Мўллик	Само	
Перу пойтахти			Қадимги Афинадаги давлат органи		Италян шоири				Швейцариядаги шаҳар		Инглиз ихтирочиси	
Мусиқа асбоби								Эстрада хонандаси				Тасвирий санъат жанри
Ҳуқуқ фани	Барометр тури	Энг биринчи ҳарф	Осиёдаги тоғ тизими					Насрий асар				Машҳур рус адиби
					Донг, довруғ			Абхаз шоири	Кимёвий элемент			Палов
	Тоғ тизими (Европа)	Тикув материаллари	Қитъа		Швециядаги дарё	Маъмурий ҳудудий бирлик	Субҳидам		Францияда сайлов округи			
		Немис шоири				Йнгирув тикув материаллари					Соқоли бор лекин чол эмас, сут боради, аммо сизир эмас	Япониядаги шаҳар
			Италиялик бастакор	Нафас	Эркаклар исми			Қурама тизма-сидаги доvon		Ўзбек шоири ва хаттоти		Номалум сон
					Хинд бадийи фильми			«Ол»нинг маъно-доши				
							Аляска штатидаги дарё	Канададаги кўл	Кичкина капалак			Болалар овуни
		Италиядаги шаҳар	Эдит ... (хонанда)						Расмдаги маргилонлик машҳур ўзбек шоираси		Иш боши	Тўрт обқли изқувар
	Пул бирлиги	Рим шаҳрини барпо қилган эгизакларнинг бири		Оёнрлик уйчов бирлиги	Курак усти, кифт	Унли товуш		Финландиядаги кўл				
	Геометриянинг бўлими			Замин	Шаҳар (Венгрия)	Қисқа бир замон		Навбат				Кениядаги дарё
			Француз адиби	Мева		Еринг йўлдоши	Ла-Манш Бўғозидаги бурун					
	Иртин ирмоғи	Шаҳар (Бирма)	Хамир овқат масаллиги			Урта масофа						Қувват
				Сена дарёси ирмоғи	От абзали				Катта варрак			

Ҳамидулла АБДУЛЛАЕВ тузди.

ЎТГАН СОНДА БЕРИЛГАН СКАНВОРДНИНГ ЖАВОБЛАРИ

ЭНИГА: Ҳамса. Орган. Аполлон. Одер. Кўл. Ит. Карам. Алиса. Илтимос. Нерон. Урал. Аборт. Шакар. Осуда. Он. Як. Мадад. Брак. Анод. Ауди. Юрт. Ма. Душ. Аммо. Гол. Диван. Омо. Ара. Кўп. Газета. Ин. Сал. Твен. Гречиха. Клуб. Си. Эрта. Бор. Ма. Норин. Машина. Олам. Фожа. Гарри. Паркет. Мактаб. Сим. Али. Оазис. Оч. Кабир. Раис. Маст. Интер. Мўл. Оят. Лир. Тўмарис.

БЎЙИГА: Гавана. Исфара. Мода. Эгри. Анқара. Далил. Аорта. Ротор. Рельс. Лимон. Рекорд. Морьяк. Суд. Ибодат. Стендал. Уд. Манас. Момо. Буви. Аида. Юмор. Рома. Ун. Ваза. Палуба. Ангина. Кришна. Прага. Асир. Елка. Ва. Евро. Бош. Тожиқ. Рига. Маркиз. Ил. Масала. Нарса. Кит. Ремикс. Дакаскас. Анча. Такса. Библия. Ор. Ором. Мел. Ари. Ту.

Саломатлик сабоқлари

ЖИГИЛДОН ҚАЙНАШИ НИМАНИНГ ОҚИБАТИ?

Баъзан сизнинг ҳам кўксингиз ачишиб, жигилдонингиз қайнаб турса керак? Тўғри, бу ҳолат қайта узоқ вақт такрорланмаслиги мумкин. Аммо гоҳида жиддий касалликларнинг аломати бўлади. Қуйида шу ҳақда фикр юритамиз.

САБАБИНИ ИЗЛАНГ

Моҳиятига қарайдиган бўлсангиз, жигилдон қайнаши бу ошқозон ширасининг қизилўнғачга отилиб чиқишидир. Натижада қизилўнғачнинг шиллиқ пардаси яллиғланиб, нохуш, ёқимсиз сезги уйғотади. Ҳодисанинг асл сабаби эса янаям чуқурроқ: ошқозон-ичак йўли, жигар ёки буйрак касалликлари, ҳомилдорлик бўлиши мумкин. Баъзан танг аҳволга тушиб қаттиқ асабийлашганда ҳам кишининг жигилдони қайнайди. Кўриб турибсизки, бу оддий хасталик эмас. Шунинг учун тез-тез жигилдонингиз қайнаб турса, орқага сурмасдан шифокорга мурожаат қилиш лозим. Аниқроқ айтадиган бўлсак, жигилдон қайнашининг ўзи хасталик эмас, балки у ёки бу касалликнинг аломатидир. Ундан қутулай десангиз, аввал сабабини аниқлаб олинг.

ГАСТРИТ АЙБДОР

Жигилдон қайнашига сабаб бўладиган, кенг тарқалган касалликлардан бири кислота ортиқлиги билан боғлиқ гастритдир. Айти пайтда ошқозон яраси хасталигини ҳам эсдан чиқариш керак эмас. Чунки ҳар икки касаллик ораси бир қадам. Кислота ортиқлигида киши ҳиқчоқ тутиб кекирганда аччиқ, тахир сўлак қайт қилиши мумкин. Ошқозон яраси касаллигига йўлиқмаслик учун кислота ортиқлигининг илк аломатлари пайдо бўлиши билан шифокорга шошинг.

Жигилдон қайнаши юқоридаги омилларга кўра келиб чиққан бўлса, шифокорлар оз ва ўртача миқдорда маъданлашган, таркибиде гидрокарбонат, сульфат ва натрий моддалари кўп бўлган сув ичишни тавсия этишади. Бунда тўғри овқатланиш ҳам катта аҳамиятга эга. Кислота миқдорини оширадиган, ошқозоннинг шиллиқ пардасини яллиғлантирувчи, кўпчи-

тилган хамирдан пиширилган таомлар, янги ёпилган (иссиқ) нон, сергўшт шўрва, ёғли гўшт, яхшилаб қайнатилган тухум, нордон мевалар, қора чой, қаҳва, газланган, спиртли ичимликлар, сиркаланган таомлар ва зирворлардан тийилган маъкул.

Одамлар кўпинча хасталиқдан халос бўлиш учун сода ва сут истеъмол қилишади. Тўғри, жигилдон қайнаб турган пайтда бунинг фойдаси бўлади. Аммо кейинроқ (муайян вақт ўтгач) ошқозон ширасидаги кислота миқдори аввалгисидан ҳам ошиб кетади. Бу ошқозоннинг шиллиқ пардасига салбий таъсир кўрсатиб, гастритнинг кечишини оғирлаштиради, қизилўнғачнинг касалланишига олиб келади. Баъзи егуликларнинг кишига ёқимсизлиги ҳам бунга сабаб бўлиши мумкин. Нима бўлганда ҳам жигилдон қайнаши сабаблари ва уни даволаш йўллари мутахассис шифокор белгилаши керак.

ПСОРИАЗ ВА УНИНГ АСОРАТЛАРИ

Псориаз ёки қипиқли темирлатки юнонча "psora" сўзидан келиб чиққан бўлиб, "қичишиш" деган маънони англатади. Бу касаллик билан ер шарининг тўрт фоиз аҳолиси касалланган. Псориаз касаллиги ёшларда кўпроқ учрайди. Беморларнинг 70 фоизини 16-30 ёшдаги кишилар ташкил этади. Псориазда терининг мугуз қавати одатдагига қараганда тезроқ ва кўпроқ тўкила бошлайди. Одатда тери мугуз қавати ҳужайралари етилиши ва бўлиниши 3-4 ҳафта мобайнида кечса, псориазда эса бу жараён бор йўғи 4-5 кунда содир бўлади.

Касалликнинг келиб чиқиш сабаблари ҳозирча тўлиқ ўрганилмаган, лекин бу ҳақда турли назариялар мавжуд. Масалан, иммунитет тизимининг бузилиши натижасида наслдан-наслга ўтувчи псориаз фарқланади. Бу псориаз-I деб номланади ва касалланганларнинг 65 фоизини ташкил этади. Иммунитет тизими-га ҳам, наслга ҳам боғлиқ бўлмаган псориаз-II билан асосан ёши 40 дан ўтганлар касалланадилар. Псориаз-I терини, псориаз-II эса асосан тирноқ ва бўғимларни зарарлайди.

Бошқа назарияга мувофиқ бу касалликнинг келиб чиқишида стресс, ҳар хил юқумли касалликлар, совуқ ҳаво, нотўғри овқатланиш натижасида одам иммунитетининг бузилиши асосий сабаб қилиб кўрсатилади.

Масалан, ҳар хил спиртли ичимликлар ёхуд кўп миқдорда сирка, гармдори, шоколад истеъмол қилиш ҳам бу касалликнинг авж олишига сабаб бўлади. Касаллик нафақат терини, балки оёқ ва қўллардаги майда бўғимларни ҳам зарарлаб, псориаз артрит касаллигини келтириб чиқаради.

Псориаз терида майда-майда тошмалар тошиши, уларнинг қипиқланиши ва қичиши билан бошланади. Кейинроқ эса тошмалар кўпайиб, бир-бири билан қўшилаб, ясмиқчаларни ҳосил қилади. Беморни қипиқланиш ва кучли қичишиш безовта қилади.

Терида тошмалар кўп тарқалган ҳолларда ҳам касалликнинг умумий аҳволи яхши бўлиши псориазга хос белгилардан ҳисобланади. Лекин баъзан (асаб фаолияти бузилиши, дорилардан нотўғри фойдаланиш ва шу каби ҳолларда) касаллик оғир ўтиши мумкин. Бунда псориаз эритродермияси юзага келади, яъни бемор териси шишади, кучли яллиғланади, ҳарорати кўтарилади, соч тўкилади ва тирноқлар тушиши кузатилади.

Бемор пухта текширилгач, муолажалар бошланади. Касаллик босқичларини назарда тутиб, десенсибиловчи, седатив (тинчлантирувчи) терапияга асосий аҳамият берилиши лозим. Булардан ташқари пироген терапия, фотокимё терапия, физиотерапевтик усулларни қўллаш ҳам яхши натижа беради. Бевосита терини даволаш эса касалликнинг босқичларига қараб қўлланилади.

Касалликнинг ривожланган даврида дори-дармонларни жуда эҳтиёт бўлиб қўллаш зарур. Агар даволаш нотўғри бошланса, тошмалар беморнинг бутун терини қоплаб олиши мумкин. Шу сабабли юқорида айтиб ўтилганидек, ўзгаришлар сезилса, дарҳол мутахассис шифокорга мурожаат этиш зарур.

Касаллик даволангандан сўнг бутунлай йўқолиб кетмайди, беморни яна безовта қилиб туриши мумкин. Шу сабабли псориаз ташхиси қўйилган одам вақти-вақти билан дерматолог кўригидан ўтиб туриши ва шифокор тавсияларига доимий равишда амал қилиши керак.

Абдурахмон Абдуқодиров,
ИИВ Тиббиёт бошқармаси
Бош дерматовенерологи,
ички хизмат капитани.

ҲОМИЛАДОРЛИКНИНГ ТАЪСИРИ

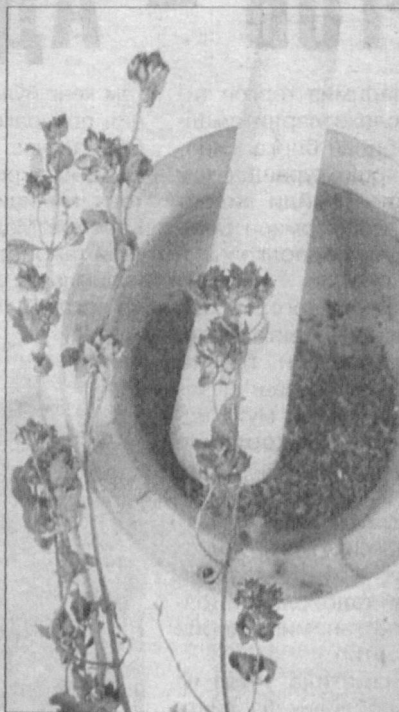
Айрим миллатларда оғироёқ аёлнинг жигилдони тез-тез қайнаса, сочли бола туғади, дейишади. Бу таъбирга ишонин ҳам мумкин, ишонмаса ҳам бўлади. Аммо бу ҳол ҳадеб такрорланверса, шифокорга мурожаат қилиш керак. Айти пайтда қаттиқ хавотирга ўрин йўқ. Бу ҳомиланинг ички аъзолар, хусусан, ошқозонга оғирлик қилиши билан боғлиқ. Жигар ёки буйрак ҳам оғирликни сезади. Бошқоронғуликнинг ҳам таъсири бор. Ҳомиладор аёл кенг-мўл кийимлар кийиши керак. Шунда қон айланиши ва ҳомиланинг ривожланиши осонлашади.

Оғироёқ аёллар жигилдон қайнашини камайтириш учун тез-тез, кунига 5-7 марта оз-оздан овқатланганлари яхши. Овқатланиб бўлиб дарҳол ухлагани ётиш ярамайди. Ухлашдан ҳеч бўлмаганда 2-3 соат олдин тамадди қилиш керак.

АСАБГА ҲАМ БОҒЛИҚ

Ошқозон-ичак йўлининг меъёрида ишлаши инсон асаб тизимининг аҳволи билан бевосита боғлиқ. Асабий ҳолатлар турли-туман касалликларнинг келиб чиқишига сабаб бўлади. Баъзи ҳолларда жигилдон қайнаши невроз касаллигидан дарак беради.

Психологик нуқтаи назардан олиб қараганда бу хасталик кишининг қаттиқ сиқувга олингани, доимо кўркув ичида юриши оқибати бўлади. Бошқачароқ қилиб айтадиган бўлсак, киши "ҳазм" қила олмаган ҳис-туйғулар қайтиб кислотага кўшилиб организмдан ташқарига чиқишга интилади. Бундай ҳолатларда ҳар кунлик руҳий машқлар ёрдам беради. Бунинг учун бемор ўзига ўзи: "Мен хавф-хатардан холиман, хотиржамман. Мен бўшашяпман ва ўпкамни тўлдириб нафас оляпман. Мен ҳаётимдан мамнунман", - деб такрорлаши керак.

Нола

"Тинчлик – бу илоҳий қудрат рамзидир, – дейди Ўзбекистон халқ ёзувчиси Пиримқул Қодиров. – Халқимизнинг тинчлигини бузган террорчилар фақат ердаги инсонларга эмас, балки осмондаги илоҳий қудратга ҳам тош отгандек бўлдилар. Тил учиди "Оллоҳу Акбар" деб Худони улуғлайдиган кимсалар амалда бегуноҳ мусулмон элдошларига ўлим тилаб, иблисининг ишини қилдилар".

1. БЕШИК

Ҳа, улар нафақат ўз жонларига, балки бешикдаги маъсум болаларнинг ҳам жонига қасд қилиб, мисли кўрилмаган ёвузликка қўл уришди. 28 март куни Ромитаннинг "Қахрамон" қишлоғида 40 кунлик чақалоқ Марямбегим ўз отаси – манфур тўданинг аъзоси ва 8 нафар қотил шерикларининг касрига учраб, тинчгина ётган бешигида ҳалок бўлди.

Воқеа содир бўлган жойни кузатар эканман, вайрона уй тепасида бир митти қушча тинимсиз чарх урар, митти бўлсада еру кўкка сиғмай нола қиларди. Илгари бундай қушнинг сайрашини на эшитган ва на ўзини кўрган эдим. Ранги-чи, рангини айтмайсизми? Оқ кўкимтир, қанотларининг атрофи қизғиш, кўзлари қоп-қора. Ҳа, у биздан ўзини олиб қочмас, гоҳ бошимиз узра айланиб, гоҳ шундоқ елкамизга кўнмоқчидек тинимсиз чулдирарди. Ҳаммамиз (ҳамроҳларим

– вилоят ИИБ ЖК ва ТҚКБ катта тезкор вакили, милиция катта лейтенанти Мадад Ҳотамов, матбуот маркази катта инспектори, милиция майори Асқар Гийёсов, туман ИИБ бошлигининг ўринбосари, милиция майори Баҳром Халилов ва туман ҳокимлиги маънавият маркази раҳбари Ҳикмат Ҳамроев) қотиб қолган эдик: бу не ҳол, бу қандай қуш? Ё бир мўъжиза-ми?

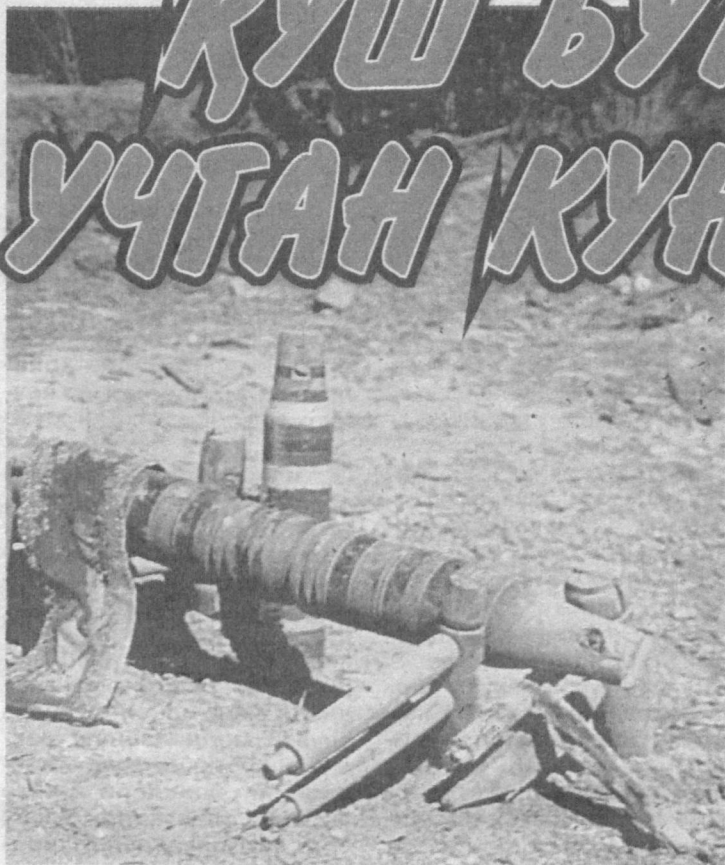
Шу лаҳза беихтиёр кўнглимдан бу қушча ўз уйи-бешигида тинчгина ухлаб ётган бегуноҳ Марямбегимнинг чиркираётган руҳи бўлса-я деган ўй кечди. Шундай ҳаёл билан аста атрофимга разм солдим: Марямбегимнинг бешиги портлаш зарбидан парчаланиб, тўрт томонга сочилиб ётар, буни кўрган ҳар қандай тошжоракнинг ҳам бағри-дили

мени, назаримда ҳамроҳларимни ҳам ўйлашга ундар, гўё ноласини эшитиш, тушунишга даъват этарди. Унинг тинимсиз чуғуридан юракни эзувчи безовталик, фарёд тараларди. Қушча Марямбегимнинг бу ёруғ оламда биз тирикларга айтмоқчи бўлган ва айтолмай кетган васитини етказмоқчи бўлар, уни дунёга келтирган,

нимча онам дийдорига йўл йўқ эмиш. Марямбегим гапиролмайди-ку, у қирқ кунлик чақалоқ эди-ку, деб ҳайрон бўлаяпсизларми, амакижонларим? Мен энди чақалоқ эмас, қушман, танам ерда қолган, руҳим осмонларга учган қушман. Мени энди бу вайрона уйдан изламанглар. Ўша дамда бешигим билан осмонга кўтарилдим, яна қайтиб ерга туш-

– Марямбегимнинг ортидан учамиз, у бизга паноҳ бўлади, тутинглар уни! – дея шерикларига буюрганини эшитиб кўрқдим. Улар номимни тилга олишлари биланоқ ўртамизда олов парда тортилдики, улар менга яқинлашолмадилар. Ҳар қанча қанот қоқишмасин, бир жойда муаллақ тураверишди. Мен эса ортимга қараб-қараб, терга ботиб, ҳолсизланиб мендан нажот кутаётганларга ачиниб-ачиниб учавердим, улар кўздан гойиб бўлишгунча учдим.

ҚУШ БЎЛИБ УЧТАН КУНИМ...

Бир пайт қарасам, осмоннинг чароғон, жимираб нур ўйнаётган гўзал бир гўшасида оппоқ момолар парчаланган бешигимдан-да чиройли, нур таралиб турган бешикни безатиб мени кутиб туришибди:

– Хуш келибсан, марҳабо, Марямбегим, – дея пешвоз чиқишди улар. Билсам, улар менинг фаришта момоларим, улғайгунимча хизматимда бўладиган канизаклар, яқинларим экан. Улардан бирининг қўлига оҳиста кўндим-да, сўрадим:

– Мен ўлдимми, бувижонлар, менинг отам, онам қаерда қолди?

– Иўк, сен тириксан, то қиёматгача тириксан, биз билан биргасан, – дейишди улар. – Сен ҳавзикавсар бўйида, тилло бешикда нур эмиб улғаясан.

– Отам, онам қаерда қолди? – деб яна сўрадим. – Улар сендан узокда, хоҳласанг албатта юзлашсан, бунга ҳали вақт бор, – дейишди момолар. – Бугундан сени Аллоҳ даргоҳига қабул қилди. Сен ердан учган Малика энди бизнинг қизимизсан!

Улар – фаришта момоларим шундай дея мени ёқимли, Жаннат гуллари солинган нурли, ифорли сувга чўмилтириб, ўзлари безатган тилло бешикка беладилар, мен қушдан яна Марямбегимга айландим. Бешигим тепасида худди осмондек катта, тиниқ бир ойна бор эдики, мен ҳамма жойни одамларни кўраман, ўша кунги оловли зарбдан қолган вайрона уй, сочилган бешигимга қараб ётаман.

Бугун мен сизларни кўрдим ва фаришта момоларимга дедимки:

– Уларга гапим бор, мен амакижонларимни кўришим керак...

Эшитаяпсизларми мени? Елкасига погон таққан амаки, балки сиз гапирарсиз, қўлига қалам тутган амаки, балки сиз гапирарсиз? Балки сиз, сиз гапирарсиз? Менга айтадиган гапингиз йўқми?

(Давоми бор).

Ражаббой РАУПОВ.

Ромитан туманидаги портлаш натижасида 40 кунлик чақалоқ Марямбегим Неъматова ҳам нобуд бўлди. Қизалоқдан хотира сифатида кўриб турганингиз – мухбиримиз бўлақларини йиғиб, тасвирга олган ушбу сурат, парчаланган бешикгина қолди.

тилка-пора бўлиши шубҳасиз эди.

Болалигимизданок ота-она, бобо-бибиларимиздан "Чумолининг инига сув қуйма", "Қушларнинг уясини бузма" деган ўғитларини кўп бора эшитганмиз. Уларнинг ўғитлари ҳали-ҳануз ёддан чиқмайди. Қаршимдаги вайрона, ёвузликнинг жонли мисоли – бир уюм тупроғу синган-қуйган ёғоч парчалари, уй-рўзгор буюмларидан иборат ушбу манзара нафақат қушу чумолининг, балки ўз уйи, ватанини ҳам бузишга, тўзитишга аҳд қилган дин никобидаги бир тўда ёлланган қотил, хиёнаткор кимсаларнинг башарасини, уларнинг кимлигини кўзгу мисол кўрсатиб турар эди.

Шу кунги бошимиз узра чарх урган қушча то биз кетгунча ҳам тинмади, кетмади. У нафақат

охир-оқибатда ёвуз ниятлари йўлида ваҳшийларча қурбон қилганлар ҳақида сўйларди:

– Мени отам ўлдирди-ку! Менинг қотилим отам! Кўраяпсизларми, ана менинг бешигим, уйим! Биродарим, амакижонларим, сочилган бешигимни, парчаланган уйимни йиғинглар, одамлар кўришсин, акаларим, опаларим кўришсин! Қотил отам ва ўша кунги уйимизга йиғилган жаллодларнинг кимлигини билишсин. Улар нега мен туғилган уйни, мени нишонга олишди? Онам Кумуш биби қани? Мен уни кўрмаяман, йўқотиб қўйдим. Бугун еттинчи кун у мени кўришга келмайди. Ёнига учиб боргим, уни топгим, қучоғига отилгим келадию осмондаги фаришта – момоларим рухсат бермайдилар. Улар айтадиларки, мен ҳали улғайишим керак, ким ҳақ-у ким ноҳақ – гуноҳкорларни ўз ақлим билан танимагу-

Республика ИИБ Хўжалик бошқармаси раҳбарияти ва шахсий таркиби ички ишлар идоралари фахрийси, истеъфодаги ички хизмат полковниги
Рихсивой МУХАМЕДОВнинг вафот этганлиги муносабати билан марҳумнинг оила аъзолари ва яқинларига чуқур ҳамдардлик билдирадилар.

Тошкент шаҳар ИИББ, Мирзо Улуғбек тумани ИИБ раҳбарияти ва шахсий таркиби Мирзо Улуғбек тумани ИИБ бошлиғи, милиция полковниги Қ. Ражаповга падари бузруквори
РУСТАМ отанинг вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия билдирадилар.

Тошкент вилояти ИИБ раҳбарияти ва шахсий таркиби Оҳангарон шаҳар ИИБ бошлиғи, милиция подполковниги М. Собировга онаси
ФОТИМА аянинг вафот этганлиги муносабати билан чуқур ҳамдардлик билдирадилар.

Самарқанд вилояти ИИБ тиббиёт бўлими жамоаси катта мутахассис-шифокор, ички хизмат лейтенанти И. Усмоновга онаси
Адолат ҚУЧҚОРОВнинг вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этадилар.

